

Komisija za regionalno in prostorsko planiranje
Zveza geografov Slovenije

Katedra za regionalno analizo in planiranje
Oddelek za geografijo Filozofske fakultete
Univerze v Ljubljani

strokovni posvet

GEOGRAFSKI POGLEDI NA REGIONALNO PLANIRANJE

četrtek, 18. maj ob 16.30 v predavalnici 233
na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani, Aškerčeva 2

Prijave (do vključno torka 16. maja): <https://goo.gl/forms/QQxznDcBw8wrNeVG3>
Več informacij: simon.kusar@ff.uni-lj.si

Ljubljana, 11. maj 2017

Prilogi:

1. Program posveta
2. Opis delavnic

GEOGRAFSKI POGLEDI NA REGIONALNO PLANIRANJE

PROGRAM POSVETA

- **Uvodne predstavitve**

dr. Simon Kušar
Oddelek za geografijo FF UL

Aktualni izzivi na področju regionalnega planiranja

dr. Andrej Černe
Oddelek za geografijo FF UL

Razumevanje razsežnosti regionalnega razvoja

mag. Peter Zajc
RRA Koroška d.o.o.

Regionalnost v Sloveniji - med deklarativnostjo in stvarnostjo

mag. Irena Hočevar
ACER Novo mesto d.o.o.

Regionalno prostorsko planiranje - teorija in praksa

- **Delavnice**

Pojmi v regionalnem planiranju

mag. Irena Hočevar
ACER Novo mesto d.o.o.

Vsebina regionalnega planiranja

Urban Jensterle
Igea d.o.o.

Organizacija regionalnega planiranja

mag. Peter Zajc
RRA Koroška d.o.o.

Kompetence geografije pri regionalnem planiranju

dr. Aljoša Jasim Tahir
Boson d.o.o.

GEOGRAFSKI POGLEDI NA REGIONALNO PLANIRANJE

OPIS DELAVNIC

1. Pojmi v regionalnem planiranju

(moderator: mag. Irena Hočevar, ACER Novo mesto d.o.o.)

Kljub temu, da je regionalno planiranje v geografiji in (bolj ali manj) tudi v sistemu prostorskega načrtovanja v Sloveniji prisotno že več desetletij, še vedno niso povsem jasni in nedvoumno opredeljeni osnovni pojmi. Ta neopredeljenost delno izhaja iz dejstva, da v Sloveniji ni regij kot administrativnih enot, delno je to posledica pogostega menjavanja prostorske zakonodaje, ki vedno znova uvaja nove ali spreminja osnovne pojme, verjetno pa je vzrokov še več.

Tako v strokovni literaturi in v terminoloških slovarjih kot v sedanjih in preteklih zakonskih predpisih so ključni pojmi regionalnega planiranja opredeljeni različno, sicer načeloma sorodno, ali pa tudi ne. Sprašujemo se lahko že o tem, kaj je to regija. Kakšno je razmerje med regijo in pokrajino? Ali je bolj ustrezen izraz planiranje ali načrtovanje – sta to sopomenki ali ne? Kdaj lahko govorimo o razvojni regiji in kdaj o funkcijski? Katere/kakšne ureditve lahko štejemo med ureditve regionalnega pomena?

2. Vsebina regionalnega planiranja

(moderator: Urban Jensterle, Igea d.o.o.)

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2) kot veljavni pravni okvir opredeljuje splošne razvojne naloge na regionalni ravni kot tudi druge razvojne naloge države, ki se na regionalni ravni opravljajo v javnem interesu. Razvojne cilje v regiji, instrumente ter vire za njihovo uresničitev se za vsako programsko obdobje prepoznane v regionalnih razvojnih programih, te se nato uresničuje z instrumentom Dogovor za razvoj regije. Predlog noveliranega Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2) uvaja »regionalni prostorski plan«. Regionalni prostorski plan kot nov instrument strateškega planiranja naj bi postal ključno izhodišče za nadaljnje regionalno planiranje.

Katere naloge regionalno planiranje zajema že danes, katere bi morale jutri? Katere naloge lokalnih skupnosti bi morale biti nujno načrtovane na nivoju regij, katere nujno decentralizirane in v nadalje planiranje na regionalni ravni? Katere vsebine naj zajemajo regionalni prostorski plani ter kako doseči, da ti ne bodo zgolj kolaži občinskih prostorskih planov?

3. Organizacija regionalnega planiranja

(moderator: mag. Peter Zajc, RRA Koroška d.o.o.)

Kljub temu, da Ustava RS predvideva pokrajino kot samoupravno lokalno skupnost, »ki opravlja lokalne zadeve širšega pomena in z zakonom določene zadeve regionalnega pomena«, pokrajine v skoraj 26 letih obstoja samostojne države niso bile ustanovljene. Zdi se, da je proces ustanavljanja povsem zastal in njihova ustanovitev ni zelo verjetna. Tako država ostaja razdrobljena: sektorsko na nacionalni ravni (14 ministrstev, 12 vladnih služb, 33 organov v sestavi ministrstev ter 33 agencij, skladov in zavodov) ter 212 občin na lokalni ravni. S sprejemom Zakona o skladnem regionalnem razvoju leta 1999 so bila podana izhodišča za institucionalno organizacijo na regionalni ravni in s tem ustanovitev regionalnih razvojnih agencij (RRA) na ravni NUTS 3. Vsaka izmed 12 razvojnih regij v Sloveniji ima eno regionalno razvojno agencijo (RRA), v štirih regijah pa dodatno delujejo še območne razvojne agencije. RRA-ji pripravljajo, usklajujejo, spremljajo in vrednotijo regionalni razvojni program, dogovor za razvoj regije in regijske projekte. Nudijo strokovno in tehnično podporo delovanju razvojnega sveta regije ter sveta regije, oblikuje regijsko razvojno mrežo in izvajajo regijske projekte. Država lahko nekatere razvojne naloge države, ki se na regionalni ravni opravljajo v javnem interesu, z javnim razpisom prenese na pooblaščen pravn osebo (npr. prostorsko planiranje na regionalni ravni), ki se vključi v regijsko razvojno mrežo. Leta 1994 je bil z Zakonom o lokalni samoupravi oblikovan institut skupne občinske uprave. V razvidu Ministrstva za javno upravo je trenutno 50 skupnih občinskih uprav. Na ravni NUTS 2 za izvajanje kohezijske politike EU in drugih skupnih razvojnih nalog, sporazumno določenih med občinami in državo, obstajata dve kohezijski regiji. Organ odločanja kohezijske regije je razvojni svet kohezijske regije.

Ali obstoječe regionalne in medobčinske institucije ter organi odločanja opravljajo funkcijo pokrajin? Ali morda pokrajine kljub temu, da jih nimamo, imamo? Ali obstoječe regionalne in medobčinske institucije ter organi odločanja lahko na regionalni ravni združujejo medsektorsko razdrobljenost na nacionalni ravni? Kakšna je razlika med predvidenimi vlogami in odgovornostmi obstoječih regionalnih in medobčinskih institucij »na papirju in v praksi«? Zakaj je splošno strokovno in javno prepričanje, da pokrajine/regije potrebujemo, še vedno pa jih nimamo in ni zelo verjetno, da jih bomo imeli?

4. Kompetence geografije pri regionalnem planiranju

(moderator: dr. Aljoša Jasim Tahir, Boson d.o.o.)

Kot je že pregovorno znano je geografski pogled na prostor širši, saj je geografsko dojetje sveta "bipolarno" (družboslovno in naravoslovno). To predstavlja prednost zlasti na nivoju strateških odločitev oziroma podajanju razvojnih usmeritev. Višje, kot gremo po nivojih sistema prostorskega načrtovanja (državni, regionalni, občinski, lokalni), več lahko geografija ponudi.

Prostorsko načrtovanje je odgovor na razvojne težnje (socialne, gospodarske, okoljske) in ne obratno. Zato je razumevanje teh teženj ključno, vendar je za to potreben kompleksnejši večdimenzionalni pristop.

Geografija lahko k učinkovitemu prostorskemu načrtovanju prispeva z naslednjimi kompetencami, ki se lahko odražajo v obliki strokovnih podlag:

- sposobnost analiziranja demografskih, ekonomskih in okoljskih danosti ter potencialov obravnavanega območja (geografska analiza stanja, potreb in perspektiv);
- sposobnost opredelitve trajnostnih strateških usmeritev (strategija razvoja države, regije, lokalne skupnosti, ...);
- sposobnost demografske analize in izdelave projekcij rasti prebivalstva (države, regije, lokalne skupnosti, kraja);
- sposobnost analiziranja ranljivosti okolja (analize občutljivosti, obremenjenosti in ranljivosti prostora);
- sposobnost izvajanja zahtevnih prostorskih analiz z GIS (analiziranje in modeliranje prostorskih parametrov);
- sposobnost vzročno - posledičnega analiziranja procesov v prostoru (npr.: ukrepi za prilagajanje na podnebne spremembe, trajnostna mobilnost, ukrepi za zmanjšanje toplotnega otoka, ...);
- itd.

O pomembnosti teh kompetenc pričča dejstvo, da so geografi v praksi prisotni na vseh nivojih prostorskega načrtovanja (priprava SPRS, OPN-jev, OPPN-jev, strokovnih podlag), čeprav so iz sistema, ki podaja licence za izvajanje storitev prostorskega načrtovanja, praktično izključeni. To kaže na nepriznavanje vloge geografije v prostorskem načrtovanju s strani ostalih deležnikov.

Glede na stanje v prostoru se postavlja vprašanje, ali je geografija premalo vpeta v prostorsko načrtovanje, ali so kompetence geografov pomembne za bolj trajnosten prostorski razvoj, ali bi te kompetence morale biti bolj prepoznane ...?